

UNISEARCH (Unisearch Journal)

Volume 2 | Issue 1

Article 8

2015-01-01

"รอยตัวเรา" การออกแบชกัษ

ทววงศ ศรียุรี

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/unisearch>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

ศรียุรี, ทววงศ (2015) ""รอยตัวเรา" การออกแบชกัษ," *UNISEARCH (Unisearch Journal)*: Vol. 2: Iss. 1, Article 8.

DOI: 10.58837/CHULA.UNISEARCH.2.1.7

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/unisearch/vol2/iss1/8>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in UNISEARCH (Unisearch Journal) by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การออกแบบกับ

คำว่า “ออกแบบ” หลายท่านจะคิดถึงผลผลิตที่สำเร็จรูปไม่เหมือนกัน ซึ่งก็แล้วแต่ว่าแต่ละคนนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการออกแบบอะไรหรืออย่างไรบ้าง ดังที่มีนักวิชาการหลายท่านพยายามให้ความหมายของ “การออกแบบ” อย่างกว้างขวางและแตกต่างกันไปตามลักษณะงานหรืออาชีพนั้นๆ เช่น สถาปนิกหรือวิศวกร จะมองการออกแบบที่เกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อประโยชน์การใช้สอยเป็นหลัก จิตรกรหรือศิลปิน จะมองการออกแบบที่เกี่ยวกับการนำองค์ประกอบศิลปะมาสร้างสรรค์ศิลปะเพื่อความงามเป็นหลัก เป็นต้น

ความหมายเกี่ยวกับการออกแบบที่มีอยู่มากมาย สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การออกแบบ คือ การคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ หรือการปรับปรุงดัดแปลงของเก่าที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น มีรูปแบบที่อาจแปลกไปจากเดิม มีความสามารถใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น โดยมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ก่อนลงมือปฏิบัติ เริ่มตั้งแต่การเลือกใช้วัสดุกำหนดโครงสร้างและวิธีการที่เหมาะสมตลอดจนคำนึงถึงความงามและประโยชน์ใช้สอย
2. การออกแบบ คือ การสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาใหม่ ไม่ลอกเลียนแบบของเดิมที่มีมาก่อน เพื่อสนองความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยหรือความต้องการด้านอื่น
3. การออกแบบ คือ การสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบต่างๆ ทั้ง 2 มิติ 3 มิติ เพื่อให้เกิดความสวยงาม น่าสนใจและสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์รูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสมกับสภาพต่างๆ
4. การออกแบบ คือ การแก้ปัญหาและใช้หลักการด้านศิลปะ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่เกิดประโยชน์ใช้สอยและความงาม

การออกแบบที่มีทั้งในการเรียนการสอนและการทำงานที่พบเห็นในประเทศไทยและประเทศอื่นๆ สามารถแบ่งออกได้เป็น 10 ประเภท ตามลักษณะของผลผลิต ดังนี้

1. การออกแบบโครงสร้าง (Structural Design) เป็นการออกแบบของทั้งสถาปนิกและวิศวกร เพื่อใช้เป็นโครงยึดเหนี่ยวให้อาคารหรือสิ่งก่อสร้างสามารถทรงตัวและรับน้ำหนักอยู่ได้ หรือที่เรียกว่า การออกแบบสถาปัตยกรรม หมายถึงการออกแบบสิ่งก่อสร้างประเภทต่างๆ และการออกแบบอาคาร เช่น ที่พักอาศัย เชื้อชน สะพาน อารามหรือโบสถ์ เป็นต้น ซึ่งเป็นโครงสร้างที่สามารถ

คงอยู่ได้อย่างคงทนและถาวร นักออกแบบโครงสร้างเหล่านี้เรียกว่า สถาปนิก นอกจากนี้ การออกแบบโครงสร้างยังเป็นส่วนหนึ่งของงานประติมากรรมที่เน้นคุณภาพของการออกแบบสามมิติ อีกทั้งยังหมายรวมถึง การออกแบบเครื่องเรือน ฉาก และเวทีอีกด้วย

2. การออกแบบหุ่นจำลอง (Modeling Design) เป็นการออกแบบเพื่อเป็นต้นแบบสำหรับย่อหรือขยายผลงานตัวจริง หรือเพื่อศึกษารายละเอียดของสิ่งนั้นๆ เช่น หุ่นจำลองบ้าน หุ่นจำลองผังเมือง หุ่นจำลองเครื่องจักรกล และหุ่นจำลองทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

หุ่นจำลองเหล่านี้อาจจะสร้างจากงานที่ออกแบบใหม่หรือสร้างเลียนแบบจากสิ่งที่มีอยู่แล้ว เพื่อศึกษาในรายละเอียดหรือข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น หุ่นจำลองเพื่อขยายหรือย่อขนาดของอาคาร อนุสาวรีย์ เหยี่ยว ฯลฯ หุ่นจำลองย่อส่วนจากสิ่งแวดล้อม เช่น ลูกโลก ภูมิประเทศ ฯลฯ หุ่นจำลองเพื่อศึกษารายละเอียดต่างๆ ในโครงสร้างนั้นๆ เช่น หุ่นจำลองร่างกายมนุษย์ที่แสดงถึงอวัยวะภายใน เครื่องจักรกล เป็นต้น

3. การออกแบบตกแต่ง (Decorative Design) เป็นการออกแบบเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกแบบเพื่อเสริมแต่งให้กับอาคารบ้านเรือนและบริเวณที่อยู่อาศัยโดยมุ่งเน้นให้เกิดความสวยงาม น่าอยู่อาศัย การออกแบบตกแต่งในที่นี้จึงหมายถึง การออกแบบตกแต่งภายนอกและการออกแบบตกแต่งภายใน โดยมีความหมายที่แตกต่างกัน ดังนี้

- o การออกแบบตกแต่งภายใน (Interior Design) หมายถึง การออกแบบตกแต่งที่เสริมและจัดสภาพภายในอาคารให้สวยงาม น่าอยู่อาศัย ซึ่งหมายถึงภายในอาคารบ้านเรือน ที่ทำงาน ร้านค้า โรงเรียน
- o การออกแบบตกแต่งภายนอก (Exterior Design) เป็นการออกแบบตกแต่งภายนอกตัวอาคาร

การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

สิ่งก่อสร้าง และภายในรั้วที่สัมพันธ์กับตัวอาคาร เช่น สนาม ทางเดิน เรือนต้นไม้ บริเวณพักผ่อน และส่วนอื่นๆ ของบริเวณบ้าน

4. การออกแบบผลิตภัณฑ์ (Products Design) เป็นการออกแบบเพื่อนำมาใช้สอยในชีวิตประจำวัน โดยเน้นการผลิตจำนวนมากในรูปของสินค้า เพื่อให้มีผู้บริโภคในวงกว้าง กล่าวคือเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ชนิดต่างๆ ซึ่งมีขอบเขตกว้างขวาง และแบ่งออกได้มากมายหลายลักษณะ นักออกแบบให้ความสำคัญกับประโยชน์ใช้สอยและความสวยงามของผลิตภัณฑ์เป็นหลัก งานออกแบบประเภทนี้ ได้แก่ งานออกแบบเฟอร์นิเจอร์ ครัวภัณฑ์ เครื่องสุขภัณฑ์ เครื่องใช้สอยต่างๆ เครื่องประดับและอัญมณี เครื่องแต่งกาย ภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์ และงานออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องมือต่างๆ เป็นต้น

5. การออกแบบสัญลักษณ์และเครื่องหมาย (Symbol & Sign) เป็นการออกแบบเพื่อสื่อความหมาย เป็นสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายที่ทำความเข้าใจกับผู้พบเห็น โดยไม่จำเป็นต้องมีภาษากำกับ เช่น ไฟแดง ไฟเหลือง ไฟเขียว ตามสี่แยก หรือเครื่องหมายจราจรอื่นๆ

เครื่องหมาย (Symbol) คือ สื่อที่แสดงความนัยเพื่อเป็นการชี้เตือนหรือกำหนดให้ประชาชนรู้ถึงข้อกำหนดหรืออันตราย เช่น เครื่องหมายจราจร เครื่องหมายสถานที่ เครื่องหมายที่ใช้กับเครื่องกล เครื่องหมายที่ใช้กับเครื่องไฟฟ้า เครื่องหมายตามลักษณะสิ่งของ เครื่องใช้ เป็นต้น

สัญลักษณ์ (Sign) คือ สื่อความหมายที่แสดงความนัยเพื่อบอกให้ทราบถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่มีผลในทางปฏิบัติเหมือน “เครื่องหมาย” แต่มีผลทางด้านการรับรู้ ความคิดหรือทัศนคติที่พึงมีต่อสัญลักษณ์นั้นๆ ตัวอย่างเช่น สัญลักษณ์ของชาติ เช่น ธงชาติ สัญลักษณ์ขององค์กรต่างๆ เช่น สถาบันการศึกษา กระทรวง สมาคม พรรคการเมือง และอื่นๆ สัญลักษณ์ของบริษัทห้างร้านทางธุรกิจ เช่น ธนาคาร บริษัท ห้างร้าน สัญลักษณ์ของสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น ตราสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจำหน่ายตามท้องตลาด สัญลักษณ์ที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ในสังคม เช่น การกีฬา การร่วมมือในสังคม การทำงาน ฯลฯ

6. การออกแบบสร้างสรรค์ (Creative Design) เป็นการออกแบบเพื่อนำเสนอความงาม ความพึงพอใจ เน้นความคิดสร้างสรรค์แปลกๆ ใหม่ๆ ให้เกิดความรู้สึกสะเทือนใจ เร้าใจ

ซึ่งการสร้างสรรค์นี้อาจจะเป็นการพัฒนาจากสิ่งที่มีอยู่เดิม หรือ สร้างขึ้นใหม่ก็ได้ โดยงานออกแบบสร้างสรรค์นี้มี 5 ลักษณะ คือ

- งานออกแบบจิตรกรรม (Painting) คือ งานศิลปะ ด้านการวาดเส้น ระบายสี เพื่อแสดงอารมณ์และความรู้สึก ในลักษณะสองมิติ จำเป็นต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ในผลงานแต่ละชิ้นของผู้สร้าง
- งานออกแบบประติมากรรม (Sculpture) คือ งานศิลปะด้านการปั้น แกะสลัก เชื่อมต่อในลักษณะสามมิติ คือ มีทั้งความกว้าง ยาว และหนา
- งานออกแบบภาพพิมพ์ (Printmaking) คือ งานศิลปะที่ใช้กระบวนการพิมพ์มาสร้างสรรค์รูปแบบด้วยเทคนิคการพิมพ์ต่างๆ เช่น ภาพพิมพ์ไม้ โลหะ หิน และอื่นๆ
- งานออกแบบสื่อประสม (Mixed Media) คือ งานศิลปะที่ใช้วัสดุหลากหลายชนิด เช่น กระดาษ ไม้ โลหะ พลาสติก เหล็ก หรือวัสดุอื่นๆ นำมาสร้างความผสมผสานกลมกลืน ให้เกิดผลงานที่แตกต่าง
- งานออกแบบภาพถ่าย (Photography) ปัจจุบันการถ่ายภาพกลายเป็นเรื่องง่ายๆ สำหรับผู้ที่สร้างสรรค์งานถ่ายภาพ เพราะเทคโนโลยีการถ่ายภาพมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ด้วยการลงทุนสร้างสรรค์ที่ไม่แพงมาก การถ่ายภาพอาจเป็นภาพ คน สัตว์ สิ่งของ ธรรมชาติทั่วๆ ไป โดยมุ่งเน้นการสร้างสรรค์ เนื้อหาที่แปลกใหม่ เพื่อสนองความต้องการของผู้ถ่ายภาพ

7. การออกแบบสิ่งพิมพ์ (Printing Design) เป็นการออกแบบเพื่อการผลิตงานสิ่งพิมพ์ชนิดต่างๆ ได้แก่ หนังสือ ปกหนังสือ ปกปรายงาน หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ นามบัตร การ์ด อวยพร หัวกระดาษจดหมาย แผ่นพับ แผ่นปลิว ลายผ้า และสัญลักษณ์ เครื่องหมายการค้า เครื่องหมายหน่วยงาน ฯลฯ

8. การออกแบบโฆษณา (Advertisement Design) เป็นการออกแบบเพื่อชี้แนะและชักชวนเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ บริการ และความคิด ไปยังกลุ่มชนโดยส่วนรวม เช่น การโฆษณาผลิตภัณฑ์ โฆษณาขายอาหาร ขายสิ่งก่อสร้าง ฯลฯ หรือการโฆษณาบริการ เช่น โฆษณาบริการท่องเที่ยว บริการซ่อมเครื่องจักรกล ฯลฯ หรือการโฆษณาความคิด เช่น โฆษณาความคิดเห็นทางวิชาการ ข้อเขียน ข้อคิดเห็นในสังคม ความดีงามในสังคม ฯลฯ ซึ่งการโฆษณาเป็นปัจจัยสำคัญที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของประชาชนและธุรกิจ เพราะจะช่วยกระตุ้นหรือเป็นแรงผลักดันอย่างหนึ่งในการสังคม เพื่อให้ประชาชนเกิดความต้องการและเปรียบเทียบสิ่งทีโฆษณาแต่ละอย่าง ซึ่งส่งผลต่อการเลือกซื้อ เลือกใช้บริการ หรือเลือกแนวคิดนั้นๆ มาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของเรา

9. การออกแบบพาณิชย์ศิลป์ (Commercial Design)

เป็นการออกแบบเพื่อใช้ฝีมือแสดงความงามที่ใช้ในการตกแต่ง อาจจะเป็นสิ่งของเครื่องใช้เล็กๆ น้อยๆ โดยจะเน้นความสวยงามและความน่ารักที่มีลักษณะเร้าใจต่อผู้พบเห็น และแสดงความสวยงามหรือเน้นศิลปะมากกว่าประโยชน์ใช้สอย ลักษณะของการออกแบบพาณิชย์ศิลป์ยังมุ่งออกแบบในลักษณะของแฟชั่น ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ตามสมัยนิยม

10. การออกแบบศิลปะประดิษฐ์ (Art Design Artificial)

เป็นการออกแบบที่แสดงความวิจิตรบรรจง ให้เกิดความสวยงามเพื่อให้ผู้พบเห็นเกิดความสุขสบายรื่นรมย์ มากกว่าการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดอื่นใด ความวิจิตรบรรจงในที่นี้หมายถึง การตกแต่งสร้างสรรค์ลวดลายหรือรูปแบบด้วยความพยายาม เป็นงานฝีมือที่ละเอียด ประณีต เช่น การจัดผักซึ่งเป็นเครื่องจิ้มอาหารชาวไทย การร้อยมาลัย การจัดพวงระย้าดอกไม้ การเย็บปักถักร้อย ตกแต่ง การประดิษฐ์เศษวัสดุ เป็นต้น

สิ่งที่น่าสนใจและเป็นเรื่องที่ทุกๆ คนจะต้องให้ความสนใจอย่างมากต่อไปในอนาคตอันใกล้ คือ การออกแบบทางสถาปัตยกรรม (Architecture Design) ที่จะเกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ซึ่งทุกๆ ประเทศกำลังประสบปัญหา และมีผลโดยตรงต่อการประหยัดพลังงานที่ราคาต่อหน่วยได้เริ่มแพงขึ้นตามลำดับ ดังนั้น การพิจารณาการออกแบบอาคารทุกขนาด โดยเฉพาะอาคารใหม่ จำเป็นจะต้องคำนึงถึงการประหยัดพลังงานและมีความปลอดภัยจากสภาพการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

ปัจจุบัน สถาปนิก ที่ต้องออกแบบอาคารใหม่โดยเฉพาะอาคารสูงและใหญ่ ต่างเริ่มที่จะหามาตรการที่จะลดการใช้พลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดังที่เราได้ยินว่าอาคารรุ่นใหม่ ออกแบบเป็นอาคารเขียว (Green Building) แต่คำนี้ก็ยังไม่มีคำแปลที่มีความหมายที่ชัดเจน ดังนั้น จึงมีนักวิชาการให้ความหมายของ Green Building ไว้ดังนี้

- อาคารประหยัดพลังงาน (Energy Efficient Building)
 - อาคารประหยัดพลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
 - อาคารเขียว (Green Building)
 - อาคารเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Building)
- โดยในอาคารเหล่านี้จะมีลักษณะและองค์ประกอบในตลอดวงจรชีวิตอาคาร ดังนี้
- พยายามทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดทั้งในช่วงการก่อสร้างและระหว่างการใช้งานอาคาร
 - ประหยัดพลังงาน
 - ประหยัดน้ำ
 - ใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับอาคารอย่างมีประสิทธิภาพ

- ให้ความสำคัญกับสุขภาพและความสบายของผู้ที่อยู่ในอาคาร

การที่อาคารใดจะเป็นอาคารเขียว (Green Building) ได้ จำเป็นจะต้องมีการประเมินตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งเกณฑ์การประเมินอาคารเขียวของประเทศไทย เกิดจากการที่สถาปนิกและวิศวกรให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เพราะอาคารที่ออกแบบ ทั้งที่สร้างใหม่หรือปรับปรุงอาคารเดิม นอกจากจะต้องสวยงามและสามารถใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าแล้ว ยังต้องพิจารณาการประหยัดทุกๆ ด้าน ซึ่งการกำหนดเกณฑ์การประเมินได้จัดทำโดยความร่วมมือ ระหว่างวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย และสมาคมสถาปนิกสยามมีดัดนี้

- เกณฑ์การประเมินความยั่งยืนทางพลังงานและสิ่งแวดล้อมไทย สำหรับการก่อสร้างและปรับปรุงโครงการใหม่โดยสถาบันอาคารเขียวไทย (TGBI – Thai Green Building Institute)

- TREES – NC Version 1.0 (Thai's Rating of Energy and Environmental Sustainability for New Construction and Major Renovation)

ในขณะเดียวกัน ประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ได้จัดทำเกณฑ์ประเมินอาคารเขียวโดยมาตรฐาน Green Building ที่กำลังเป็นที่ยอมรับในประเทศไทยและหลายๆ ประเทศทั่วโลก คือ LEED (Leadership in Energy and Environmental Design) มีจุดเริ่มต้นและพัฒนาจากประเทศสหรัฐอเมริกา โดยองค์กร USGBC (United States Green Building Council) ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมก่อสร้างและออกแบบอาคารเพื่อพัฒนาให้เกิดอาคารเขียวขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 โดยข้อดีของ LEED คือ เป็นเกณฑ์มีการใช้งานมานานและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องโดยได้พัฒนาเกณฑ์เป็นหลายประเภทเพื่อให้เลือกใช้ได้เหมาะสม

อาคารเขียวที่เน้นประโยชน์ทางตรงด้านสิ่งแวดล้อม จะต้องประกอบด้วย

- ลดการใช้พลังงานที่ไม่สามารถสร้างทดแทนได้ เช่น น้ำมัน
- ลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ด้านน้ำเสีย อากาศเสีย ฝุ่นละออง

- ลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

- ลดปริมาณขยะ

นอกจากประโยชน์ทางตรงที่กล่าวมาแล้ว ยังมีประโยชน์ทางอ้อมอีกมากมาย เช่น สุขภาพของผู้ใช้อาคารที่ดีขึ้น เพราะคุณภาพอากาศภายในอาคารดีขึ้น สภาวะสบายเพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายระหว่างใช้อาคารลดลง เช่น ค่าพลังงาน ค่าน้ำ ได้ค่าเช่าสูงขึ้น เพราะอาคารคุณภาพดีกว่า เป็นที่ต้องการของตลาด มีการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น การลดภาษีโรงเรือน ภาพลักษณ์ขององค์กรที่มีต่อสังคม

การที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้ทุกคนต้องคำนึงถึงมาตรการการลดผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว การออกแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นออกแบบประเภทใดนอกเหนือจากอาคารเขียว (Green Building) จึงมีความจำเป็นอย่างมากต่อไปในอนาคต

